

← Škola na předválečné pohlednici firmy Otahal

Loužnice

V seriálu o školách, kde se již neučí, si vyprávíme většinou o místech, kde se až do druhé světové války mluvilo německy. Jazyková hranice procházela po Ještědském hřbetu a jižních svazích Černé studnice, takže prakticky celé Jizerské hory patřily do německé jazykové oblasti. Když pak po roce 1945 bylo původní obyvatelstvo odsunuto, v pohraničí se snížil počet lidí a tím pádem i dětí ve školách. Jenže podobné to bylo i leckde za jazykovou hranicí. Vesnické školy, kde se před válkou i po ní mluvilo česky, mají osudy překvapivě podobné těm původně německým. Například v Loužnici, obci na horských svazích klesajících do údolí potoka Žernovník a k Železnému Brodu. Nahlédněme proto do skvěle zpracované loužnické kroniky a obecního časopisu, kde se dozvíme mnoho zajímavého nejen o místní škole.

Loužnické vzdělávání, stejně jako v Bedřichově i jinde, se formovalo pozvolna a zpočátku se učilo provizorně – zřejmě v soukromých domech a s najatým učitelským pomocníkem. Do roku 1810 byla nejbližší škola v Držkově a do roku 1866 v Zásadě. Ve druhém jmenovaném roce ale úřady povolily zřídit společnou jednotřídku pro Loužnici a sousední Bratříkov – základní kámen školy byl položen 25. května 1868. Škola pak sloužila vzdělávání dlouhých třicet let, od roku 1878 jako dvojtřídka a o osm let později dokonce jako trojtřídni. Původní budova dnes neexistuje, protože v roce 1904 vyhořela. V té době naštěstí již fungovala škola nová. Byla otevřena v roce 1898 a ve stejné době vznikla i samostatná škola v Bratříkově, takže se děti z obou vesnic mohly vzdělávat v domovské obci a nemusely každý den absolvovat dlouhou cestu. Loužnická škola, kterou vyprojektoval stavitel Vodseďálek a realizoval stavitel Fišer z Železného Brodu, vyrostla uprostřed Loužnice, ve svahu při silnici

- ↓ Panorama Loužnice se školou (pohlednice firmy Otahal Držkov)
- Budova bývalé školy v současnosti

Lubor Lacina

z Železného Brodu do Tanvaldu. I dnes je dominantou obce, zdola má o patro víc než od silnice a v roztroušené zástavbě ji nelze přehlédnout. V kronikářských zápisech pak nalezneme řadu styčných bodů s historií bedřichovské školy – i v Loužnici působila místní školní rada, ústav podporovala obecní samospráva, a když během světové války nebo za hospodářské krize bylo zle, dostávaly děti ve škole potraviny na přilepšenou.

Jedním z výjimečných dnů v historii školy bylo 14. září 1930, kdy byly na fasádě budovy odhaleny dvě pamětní desky. Jedna nese jména 19 obyvatel obce, obětí první světové války, a můžeme si ji prohlédnout i dnes. Druhá památka, připomínka prezidenta Masaryka, který se v době odhalení dožíval osmdesátilet, zanikla v období socialismu.

Ještě za první republiky se loužnická škola začala o prostory dělit s dalšími veřejnými organizacemi, v roce 1931 byla totiž v budově zřízena pošta, která našla prostor v bývalé tělocvičně. Samotná škola pak byla do jisté míry propojena s měšťankou v blízké Zásadě, ke které byla v roce 1936 přiřazena. Naproti tomu během druhé světové války se v loužnické škole učily i děti ze sousedních Radčic, protože tamní učitelé byli totálně nasazeni. Za takových změn a provizorií logicky kolísal počet žáků, což mělo pokračovat i v dalších desetiletích.

Po válce mnozí obyvatelé Loužnice odešli osídlovat nedaleké pohraničí. Kromě školního roku 1949/50 byla loužnická škola pouze jednotřídka, pro tehdejší učitele to ale nebylo žádné ulehčení. Spíš naopak – museli naráz a přitom odděleně vést pět ročníků, než od roku 1955 začali pátáci chodit do zásadské osmiletky. Výuka dokonce probíhala tak, že různé staré děti chodily do školy v různé časy – první a třetí třída začínaly v osm hodin, ostatní v deset. V roce 1959 měla škola 15 žáků, na konci školního roku 1960/61 již jen 11 a od 1. září 1962 začaly všechny děti chodit do devítiletky v Zásadě, čímž vyučování v Loužnici skončilo.

To ale neznamená, že přestala žít školní budova. Naopak – plynule přešla do další fáze jako obecní dům, ve kterém se soustředily komunální služby. Už dříve sloužila vyklizená třetí třída jako kulturní místnost, tělocvična nebo osvětová jizba. V první polovině šedesátých let se tyto aktivity přesunuly do nově postaveného kulturního domu a zamířily tam i místní knihovna. Ve staré škole zůstaly kanceláře místního národního výboru, v nichž dodnes působí obecní úřad. Spolu s prodejnou potravin, pobočkou pošty, která, jak už víme, má v místě tradici už od první republiky. Školní budova je tak skutečným srdcem obce, bez kterého si život v Loužnici ani nelze představit.

Lubor Lacina

Kronika obce Loužnice a velmi bohatý archiv obecního časopisu jsou k dispozici veřejnosti na www.louznice.com